

378:[377:334,55](082)

CP79

**ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНОГО ФАХІВЦЯ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР**

**МАТЕРІАЛИ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

м. Кривий Ріг, 23–24 квітня 2015 р.

Серед шляхів вдосконалення процесу навчання математики, актуальних на сучасному етапі розвитку професійної освіти в Україні є:

- реалізація принципу прикладної спрямованості навчання математики;
- розвиток мотиваційної сфери діяльності студентів;
- організація ефективної самостійної діяльності студентів;
- використання інноваційних технологій навчання;
- застосування якісного навчально-методичного забезпечення.

При формуванні професійної мобільності студентів економічних вузів саме математика є тією дисципліною, яка надасть можливість розвинути соціально-комунікативні навички, та в результаті інтеграційного процесу навчання сформувати загально професійні компетенції студентів, які врешті рещт сприяють розвитку професійної компетентності фахівця в цілому.

Література

1. Бібік Н. М. Компетентісна освіта – від теорії до практики / Н. М. Бібік, І. Г. Єрмаков, О. В. Овчарук. – К.: Плетяда, 2005. – 120 с.
2. Іванченко Є. А. Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищих навчальних закладах: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04/ Є. А. Іванченко. – Одеса, 2005. – 266 с.
3. Самарук Н. М. Професійна спрямованість навчання математичних дисциплін майбутніх економістів на основі міжпредметних зв'язків: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія та методика проф. освіти/Н. М. Самарук; ТНПУ ім. В. Гнатюка.– Тернопіль, 2008. – 21 с.
4. Поплавська О. А. Особливості математичної підготовки економістів / О. А. Поплавська // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород: Говерла, 2014. – Вип. 30. – С. 138–141.

Анна Ємельова

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ТРУДОВІЙ ШКОЛІ (КІНЕЦЬ XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)

anna842009@i.ua

У контексті реформування сучасної системи освіти України, її входження в світовий освітній простір особливо гостро постає питання про підвищення ефективності трудового навчання школярів. Пошуки нового змісту, систем трудового навчання, інноваційних технологій активізують необхідність, з одного боку, розроблення альтернативних концепцій трудової підготовки, а з іншого – їх належного обґрунтування з опорою на історико-педагогічний досвід.

Актуальним є вивчення досвіду організації трудових шкіл, фундатори яких, завдяки педагогічному пошуку, створили авторські школи на засадах демократії, добра й гуманізму. Таким новаторським за духом та організацією навчально-виховної роботи було й Катеринославське початкове двокласне училище (з підготовчим класом і п'ятирічним терміном навчання), відкрите у кінці 1890 р. за ініціативи інженера шляхів сполучення, начальника залізничних майстерень при станції Катеринослав П. Христіановича та його однодумців.

Засновник першої в Росії трудової школи П. Христіанович уважав працю головним чинником у вихованні особистості. Праця на його думку полягає не лише у розвитку фізичних сил, оволодінні трудовими знаннями та вміннями, а насамперед сприяє духовному розвитку та дисциплінуванні волі як показника готовності до дорослого життя.

У зв'язку з інтенсивним зростанням промисловості, виробництва, мережі залізниць фундатори ставили за мету заснування такого закладу, який забезпечив би

зв'язок шкільного навчання з вимогами й потребами життя. Задля цього в училищі запровадили викладання низки додаткових предметів та позакласних виховних практичних занять із трудового навчання. Частина авторських програм додаткових занять, що мали освітньо-гігієнічне спрямування, організатори училища відправили у вигляді брошури на I Всеросійську гігієнічну виставку, що проходила у м. С.-Петербурзі у 1893 р. Програми здобули публічне визнання, зокрема учасники виставки бажали докладно ознайомитися з досвідом роботи школи.

Відомості про новаторський досвід роботи Катеринославської школи дійшли до широкого педагогічного загалу імперії з публікації П. Христіановича у журналі «Вестник воспитания» (1899 р.) та нарису «Опыт устройства общеобразовательной школы с целью большей подготовки учащихся к жизни» (1912 р.).

Основною метою навчального закладу П. Христіанович уважав підготовку школярів до життя через систему трудових практичних занять виховного та розвивального характеру, які знайшли відображення в авторських навчальних програмах. Так, програмою виховних практичних занять передбачалося вивчення таких розділів: для хлопців – вироби з паперу та картону, вироби з жерсті та листового металу, вироби з дроту, заняття зі слюсарної справи, заняття з малярної справи, городництво та садівництво, догляд за одягом та дрібне його лагодження, догляд за взуттям та дрібне його лагодження; для дівчат – рукоділля (в'язання та шиття), заняття в кухні, заняття у пральні, городництво та садівництво, догляд за взуттям та дрібне його лагодження.

Додаткова програма викладання у класі передбачала вивчення основ гігієни, надання першої медичної допомоги до прибуття лікаря, загальних понять про повітові, міські та губернські, урядові та громадські установи, малювання (для хлопців); основ гігієни, догляду за хворим, надання першої медичної допомоги до прибуття лікаря, догляду за дітьми, фізіології харчування, загальних понять про повітові, міські та губернські, урядові та громадські установи, малювання (для дівчат).

Практичні, або трудові, заняття проводилися з урахуванням гендерних особливостей дітей у двох формах: додаткові уроки (або навчання у класі) і позакласні заняття, тобто ті, які відбувалися в позаурочний час. На виховну частину в училищі зверталася особлива увага. З цією метою, як для хлопців, так і для дівчат проводилися виховні заняття. Ремісничо-виховна праця хлопців (картонажне, жерстяне та столярне ремесла) проходила у спеціально відведеному приміщенні, обладнаному необхідними інструментами та матеріалами. Школярі з радістю відвідували заняття та досягали значних результатів. У звіті Катеринославського двокласного училища за 1894/95 навч. рік зазначається, що учні надавали перевагу столярному ремеслу, оскільки виготовлені вироби можна було використовувати у побуті [156, с. 18]

На заняттях із рукоділля дівчата ознайомлювалися з технологією виготовлення виробів, гігієнічними властивостями та якістю тканин, особливостями крою одягу. У кухні навчалися готувати різноманітні страви, ознайомлювалися з основами дитячого та дитячого харчування. На заняттях у пральні особлива увага зверталася на санітарно-гігієнічні вимоги до прання білизни.

До гуртових (об'єднаних) трудових занять для школярів обох статей, що проводилися у позаурочний час, належали заняття з городництва і садівництва; спільні ігри; спільні співи; сільськогосподарські літні заняття [1, с. 58].

На заняття з городництва і садівництва відводилося чотири години на тиждень (дві години зранку та дві – увечері). Роботою керував досвідчений педагог з вищою агрономічною освітою, який із захопленням ставився до своєї справи. На городі й у саду практикувалися підготовка ґрунту, розведення овочів та рослин, догляд за ними,

ознайомлення з їх властивостями, особливостями використання тощо. Слід зазначити, що такий вид праці сприяв загально-фізичному й особистісному зростанню та оздоровленню школярів. Педагогічна особливість усіх цих занять полягала в тому, що діти надзвичайно легко, на відміну від шкільного матеріалу, засвоювали різноманітні практичні відомості.

Спільні ігри розвивали насамперед фізичні сили дітей і «долали шкідливі наслідки довгого шкільного сидіння». Крім цього, педагоги Катеринославської школи усвідомлювали надзвичайно важливе, виховне, «нічим іншим не замінне» значення ігор – підготовку до життя в людському соціумі й до суспільної праці [2, с. 36].

Під час проведення спільних ігор рекомендувалося дотримуватися таких педагогічних умов: організацією ігор мав займатися досвідчений вихователь, який усвідомлює їх призначення і вміє викликати інтерес в учнів; спочатку варто ознайомити з правилами гри невеличку групу найбільш активних дітей, які будуть координувати надалі процес гри; ігри можуть проводитися у вільний час, зокрема на перервах між уроками. Окрім організації спільних ігор, для дітей взимку влаштовували каток.

Програмою училища передбачалося й проведення спільних сільськогосподарських літніх занять, що мали організовуватися поза межами міста для практичного ознайомлення з основами садівництва, птахівництва, бджільництва, перевезення зерна, сіна, а також заготівлі вирощених плодів, ягід, грибів. Але через брак коштів, необхідних для облаштування замиського господарства, заняття проводилися на пришкольніх ділянках.

Описані виховні заняття і додаткові навчальні предмети були успішно запроваджені в Катеринославському училищі завдяки сміливим педагогічним прагненням організаторів, їхній енергії, а також розумінні дітьми результатів та користі власної праці. Досвід трудової школи П. Христіановича довів значення праці у вольовому та інтелектуальному розвитку дітей, важливість виховання серйозного та усвідомленого ставлення до праці з дитинства.

Література

1. Дічек Н. Ідеї мануалізму у вітчизняній педагогіці : трудова школа П. Христіановича (1890 – близько 1912) / Наталія Дічек // Історико-педагогічний альманах. – Вип. 2. – 2009. – С. 53 – 63.

2. Христіанович П. Опыт устройства общеобразовательной школы с целью большей подготовки учащихся к жизни / Петр Христіанович. – М. : Типо-литография Т-ва И. Н. Кушнерев и К., 1912. – 58 с.

Ніна Житник

ПРО МЕХАНІЗМ СПІВПРАЦІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВНЗ З РОБОТОДАВЦЯМИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

zhitnick@ukr.net

На теперішній час роботодавці висувають високі вимоги до молодих фахівців, які мають бути здатні до ефективної професійної діяльності, до швидкої адаптації на робочому місці, володіти сучасними технологіями за фахом, вміти використовувати отримані знання при вирішенні професійних задач. Досліджуючи проблеми ринку праці та зайнятості, Г.І. Калінічева підкреслює, що у досягненні якості та ефективності освіти «...важливою є так звана вертикальна інтеграція університетів з провідними підприємствами, а також розбудова і сприяння інституту соціального партнерства» [3, с.149]. Дослідники відзначають, що практика залучення роботодавців до підготовки фахівців через цільове фінансування навчання, узгодження навчальних програм, проведення практик, стажування, фахове консультування тощо має стати звичним явищем у діяльності ВНЗ [1; 2].